

indarbejdet saa godt, at han har formaaet at give en kort og klar Fremstilling af et yderst indviklet Emne.

Fremstillingen falder i en almindelig og en regional Del. Først gives en Oversigt over Orografien og Morfologien, som danner en Indledning til den regionale Behandling af de enkelte Hovedtyper af Landskaber, der falder i tre Hovedzoner: Nordtyske Lavland, tyske Mellembjerge og Alperne. Navnlig bør fremhæves den udmærkede velafrundede Fremstilling af det nordtyske Lavland, som Forfatteren gennem lang Tid er fortrolig med. Dette Omraade behandles ret indgaaende, de glacialmorfologiske Hovedtræk kommer smukt frem, samtidig med at en Del Detailler medtages.

De tyske Mellembjerge faar ligeledes en omhyggelig Behandling, først i en kort Oversigt og derpaa i en Gennemgang af de enkelte Hovedomraader, og endelig behandles Alpelandet, men dog relativt mere kortfattet og summarisk end det øvrige Stof.

Gustav Brauns nyeste Værk vil utvivlsomt blive meget nyttigt, ikke mindst i Studenterundervisningen, hvortil det maa forekomme Anmelderen særdeles egnet.

Niels Nielsen.

R. Gheyselinck: *Vor hvileløse Jord.* 244 S. (23 × 15 cm). III. Chr. Erichsens Forlag. København 1940.

Den danske populær-videnskabelige Litteratur har ikke i en Aarrække haft nogen moderne, geologisk Fremstilling, som i fornøden Grad har taget Hensyn til den nyeste Forskning. Dette er saa meget mere mærkeligt, som Geologien nyder ganske stor Interesse i Folket. Der er derfor utvivlsomt Brug for en Fremstilling som den af den hollandske Geolog Dr. Gheyselinck forfattede og af Dr. Victor Madsen oversatte og omarbejdede Bog.

Man faar i denne en Oversigt over Overgangszonen mellem Astro-nomi og Geologi, en kort, men indholdsrig Fremstilling af Forsteningerne og den Brug, Forskningen har gjort af disse, for ad forskellige Veje at naa til Kundskab om Naturens og Livets Forandringer gennem de uhyre geologiske Tidsrum. Dernæst følger en Redegørelse for de ydre, nedbrydende Kræfters Virkning paa Jordoverfladen og en Beskrivelse af de vigtigste derved opstaaede Landskabsformer. Endelig møder man en Fremstilling af Bjergdannelsen, Vulkanismen, Jordskælvne og en Redegørelse for de Stenarter, som dannes ved Afkøling af de højt ophedede, smeltede Masser.

Naturligvis har en Del af dette Stof tidligere været behandlet i almenfattelig Form, men der er kommet saa meget nyt til, og hele Fremstillingsformen er i den Grad præget af vor Tid, at selv mange gammelkendte Ting staar som nye og klare. Naturligvis har det

været nødvendigt til en vis Grad at tillæmpe Fremstillingen for danske Læsere, og saavel i Tekst som i Billedvalg sporer man den danske Bearbejders Virksomhed.

Paa visse Felter er der ganske særlige Vanskeligheder, f. Eks. i Afsnittet om Bjergkædedannelsen. Jeg tror ikke, at en Læser uden Forudsætninger i Virkeligheden kan faa noget som helst ud af at betragte Figurmaterialiet og læse den ledsagende Tekst, men det skal indrømmes, at Opgaven er yderst vanskelig, maaske i Praksis umulig, og dette er naturligvis en temmelig alvorlig Sag. Man kan ikke undlade at komme til at tænke paa, om det virkelig ikke havde været muligt for Dr. Gheyselinck at forsøge at give en almenfattelig Fremstilling af den moderne Tektoniks vigtigste Resultater; men han har altsaa aabenbart ment at burde lade Opgaven ligge. Derved undgaar han ganske vist at indføre et vanskeligt forstaaeligt Afsnit, men han faar saa til Gengæld heller ikke sin Fremstilling i Balance. En populær Geologi, som i Realiteten lader Bjergkædedannelsen ligge, maa nemlig blive skæv.

Udstyret er tiltalende, dog er en Del af de danske Clichéer noget svage, og Teksten indeholder en Del Trykfejl, hvoraf de fleste imidlertid ikke forstyrrer Meningen. En enkelt af disse bør dog nævnes: Paa Oversigtstavlen over Danmarks Kvartær staar der paa den ene Side, at Jernalderen varer fra ca. 400 Aar e. C. Det skal være f. C.

Iøvrigt bør man tage vel mod denne Bog, som utvivlsomt for mange vil faa en tilsvarende Betydning som den tidligere Generations populær-videnskabelige Bøger i det gamle Tidsskrift „Frem“, og ikke mindst bør det fremhæves, at den danske Bearbejder med stor Dygtighed har forstaaet Omplantningen og Tilskæringen til Dansk og til danske Forhold.

Niels Nielsen.

Det Danske Geodætiske Instituts Kort. 30 S. (20 × 24 cm), 28 Planer. København 1940.

Generalstabens topografiske Afdeling udgav i 1910 og 1921 Beskrivelser og Fortegnelser over de da forhaandenværende Kort, men disse har allerede i en Aarrække været udsolgt, og man modtager derfor gerne en ny Udgave af dette for enhver Bruger af danske topografiske Kort meget nyttige lille Bog. Dertil kommer, at man i det mellemliggende Tidsrum har udarbejdet en Række nye Korttyper, ligesom man har igangsat nye og omfattende Arbejder, hvoriblandt navnlig maa fremhæves Kortlægningen af Grønland.

Blandt de nye Korttyper er der Grund til at nævne Særkortene over Danmark, Kort over Indsøer, Kort i Bogform, det topografiske